

Grundtvig Pečeť kvality 2010

Příklady dobré praxe evropských projektů partnerství se zapojením České republiky

Hledáte-li možnosti, jak pomoci dospělým rozvíjet jejich dovednosti, objevovat nové vzdělávací metody nebo rozvíjet spolupráci a projekty s partnery z jiných evropských zemí, program Grundtvig Vám v tomto všem může pomoci.

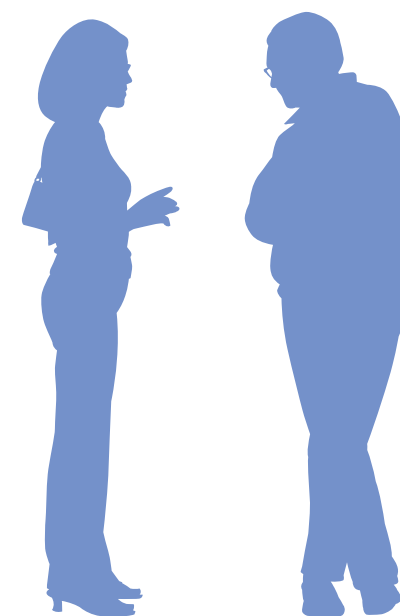

GŘ pro vzdělávání a kulturu

Program celoživotního učení

Grundtvig Pečeť kvality 2010

Příklady dobré praxe
evropských projektů partnerství
se zapojením České republiky

Obsah

Grundtvig
Pečeť kvality 2010

Příklady dobré praxe evropských projektů
partnerství se zapojením České republiky

Několik slov úvodem 4

**O Národní agentuře pro
evropské vzdělávací programy
a Domu zahraničních služeb** 6

**O Programu
celoživotního učení** 8

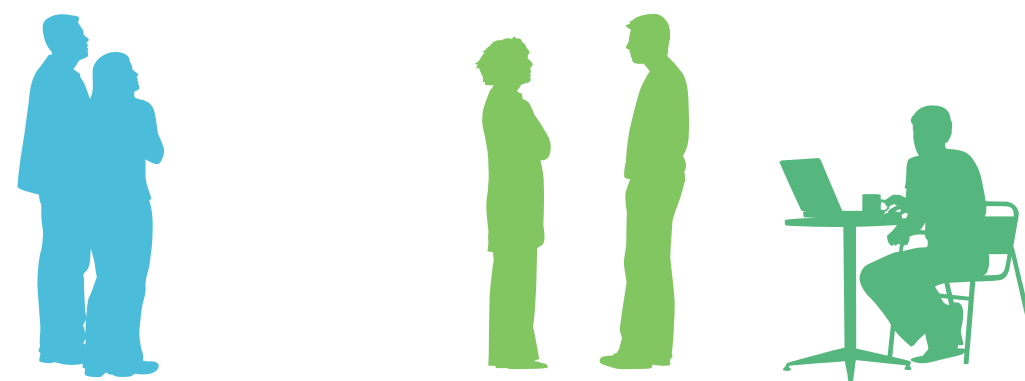
O programu Grundtvig 12

Pečeť kvality 2010 20

1. Centrum vizualizace a interaktivity ve vzdělávání, s. r. o., **Senior's Education and Training** 22
2. Partnerský spolek Litvínov, o. p. s., **Chance-Kenntnis-Verantwortlichkeit** 26
3. Síť mateřských center, **The Grassroots Women's International Academy a Peer Learning Strategy Applied to the Mother Centers Movement** 29
4. OMEP, Český výbor světové organizace pro předškolní výchovu, **Parent-Teacher Partnership's Transition to School** 34

Užitečné odkazy 38

Kontakty 39

Několik slov úvodem

Na Konferenci k 10. výročí evropského programu Grundtvig, která se konala dne 8. září 2010 v Praze, byla předávána ocenění **Pečeť kvality** organizacím, jejichž projekty byly vyhodnoceny jako nejlepší za celé desetileté období trvání programu. Budeme rádi, když Vás příběhy těchto projektů inspirují a také Vy se zapojíte do podobných aktivit.

Příjemné a inspirativní počtení Vám přeje
tým programu Grundtvig

O Národní agentuře pro evropské vzdělávací programy a Domu zahraničních služeb

Národní agentura pro evropské vzdělávací programy (NAEP) je součástí **Domu zahraničních služeb (DZS)**, jenž je příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a jehož posláním je zajišťovat styk České republiky se zahraničím v oblasti vzdělávání. NAEP vznikla díky nové generaci Programu celoživotního učení 2007–2013, kam se transformovaly aktivity Národních agentur Socrates a Leonardo da Vinci. Jejím hlavním úkolem je koordinace vzdělávacích programů mezinárodní spolupráce.

NAEP je zodpovědná za realizaci Programu celoživotního učení a dalších mezinárodních vzdělávacích programů v České republice a je prostředníkem pro poskytování finančních prostředků Evropské unie ve svěřených oblastech. Cílem NAEP je vytvářet informační systém o vzdělávacích programech Evropské unie a o jiných mezinárodních aktivitách, poskytovat informační a konzultační služby týkající se svěřených programů, organizovat národní a mezinárodní semináře a konference, propagovat české školství v zahraničí a v neposlední řadě vytvářet informační materiály o celoživotním vzdělávání.

O Programu celoživotního učení

Obecným cílem Programu celoživotního učení (LLP neboli LifeLong Learning Programme) je přispívat prostřednictvím celoživotního učení k rozvoji Evropské unie. Tento program se zaměřuje zejména na podporu výměny, spolupráce a mobility mezi vzdělávacími systémy a systémy odborné přípravy v rámci Evropské unie tak, aby se staly zárukou světové kvality.

Program celoživotního učení je rozdělen do 4 sektorálních programů zaměřených na různé cílové skupiny, napříč kterými prochází Průřezový program (podpora evropské spolupráce pokrývající alespoň 2 odvětvové programy):

PROGRAM CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ (LLP)

Comenius	Erasmus	Leonardo da Vinci	Grundtvig
školní vzdělávání (mateřské, základní a střední školy)	vysokoškolské vzdělávání, spolupráce vysokoškolských institucí s podniky (vyšší odborné a vysoké školy)	odborné vzdělávání a příprava na jiné než vysokoškolské úrovni	vzdělávání dospělých

Průřezový program

Studijní návštěvy pro odborníky ve vzdělávání (SVES)
Evropská jazyková cena label (podpora nových a výjimečných aktivit v oblasti jazykového vzdělávání)

Jean Monnet

podpora výuky, výzkumu a diskuze v oblasti studií evropské integrace na vysokoškolské úrovni

Programu celoživotního učení se účastní všechny členské země Evropské unie, země Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), Chorvatsko, Švýcarsko a Turecko. V dalších letech se předpokládá aktivní účast dalších kandidátských zemí Evropské unie.

O programu Grundtvig

Program Grundtvig je zaměřen na oblast vzdělávání dospělých a klade si za cíl:

- 1) Zvyšovat úroveň znalostí, zkušeností a kompetencí dospělé populace.
- 2) Poskytovat rozhodující druhou šanci dospělým, kteří opustili školu příliš brzy.
- 3) Motivovat dospělou populaci k dalšímu vzdělávání a celoživotnímu učení vůbec.
- 4) Pomoci čelit společenskému problému stárnoucí populace v Evropě.

Grundtvig přispívá díky široké evropské spolupráci k dostupnosti a přístupnosti dalšího vzdělávání a zároveň ke zvyšování kvality vzdělávání dospělých. Svým obsahem se zaměřuje na všechny potřeby dospělých lidí a zvláštní pozornost pak věnuje těm, jejichž potřeby jsou specifické.

Aktiviny programu Grundtvig podporují zejména vzdělávání osob, které nedosáhly dostatečného základního vzdělání či dostatečné kvalifikace, ale také těch, kteří žijí ve znevýhodněných oblastech či jsou znevýhodněni ze společensky-ekonomických důvodů.

Program Grundtvig je v České republice již od roku 2001 (v některých evropských státech o rok dříve) jedním z klíčových nástrojů rozvoje oblasti vzdělávání dospělých a je důležitou spojnici mezi metodami a praxí.

Proč se program jmenuje Grundtvig?

Nikolai Frederik Severin Grundtvig, podle něhož byl program pojmenován, byl pokrokový dánský duchovní, učitel, spisovatel, filozof, historik, překladatel a cestovatel, který žil v letech 1783–1872. Leitmotivem jeho práce byla myšlenka celoživotního učení. Zastával názor, že vzdělávání musí být dostupné všem občanům po celý život a že by nemělo zahrnovat pouze znalosti, ale také občanskou zodpovědnost a osobní a kulturní rozvoj.

Aktivity programu Grundtvig

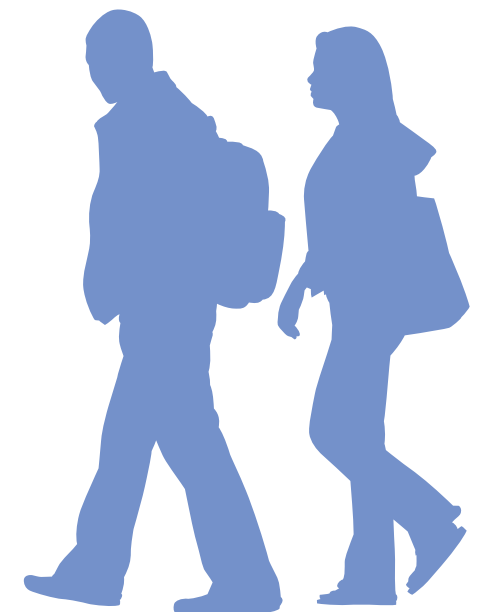
Ze široké palety aktivit programu Grundtvig mohou čerpat jak organizace působící v jakékoli úrovni či formě učení (formální, neformální, alternativní), tak přímo lidé jako jednotlivci, kteří v této oblasti působí, ale také široká dospělá veřejnost:

1) Grundtvig – příležitosti pro osoby pracující v oblasti vzdělávání dospělých:

Aktivity určené pro učitele a školitele v jakékoli formě a úrovni vzdělávání dospělých, ale také pro vedoucí pracovníky a administrativní pracovníky organizací v jakékoli formě a intenzitě zapojené do zajišťování příležitostí v oblasti vzdělávání dospělých, stejně tak pro osoby pracující s dospělými se speciálními vzdělávacími potřebami,

konzultanty a poradce pro volbu povolání, pracovníky působící v místních nebo regionálních orgánech zabývajících se vzděláváním dospělých a v neposlední řadě pro studenty andragogiky a další osoby působící v této vzdělávací oblasti.

- ▶ **VZDĚLÁVACÍ KURZY:** Podpora účasti na vzdělávacím kurzu (semináři) v zahraničí o délce 5 dnů až 6 týdnů.
- ▶ **STÁŽE:** Podpora až 12 týdenních pobytů v zahraniční hostitelské organizaci obdobného zaměření jako domácí organizace žadatele – stáž probíhá ve většině případů formou stínování zkušeného kolegy („job shadowing“) či studiem aspektů vzdělávání dospělých.

▶ **ASISTENTSKÉ POBYTY:** Pracovní pobyt v zahraniční organizaci obdobného zaměření jako domácí organizace žadatele, který je v jeho průběhu plně začleněn do chodu přijímající organizace, a to na dobu 13–45 týdnů.

▶ **KONFERENCE:** Podpora účasti na konferenci v zahraničí k tematické oblasti vzdělávání dospělých.

2) Grundtvig – příležitosti pro organizace:

Aktivity pro organizace působící v jakékoliv formě a intenzitě v oblasti vzdělávání dospělých. Do programu se tedy zapojují školy všech typů, neziskové organizace, kraje, města, obce, knihovny, kulturní centra, poradenské servisy a mnozí další.

▶ **PROJEKTY PARTNERSTVÍ:** Podpora dvouleté mezinárodní spolupráce nejméně 3 organizací ze 3 států zapojených do Programu celoživotního učení, která je založena na vzájemné výměně zkušeností, postupů a metod a která přispívá k začlenění evropské spolupráce a zahraniční zkušenosti do chodu (nejen) přímo zapojených organizací. Výstupem z projektu je společný produkt – pro příklad metodika, manuál, výzkum, kulturní akce, vzdělávací semináře a konference. Projekty partnerství Grundtvig jsou realizovány v rámci tématu mezigeneračního vzdělávání, bariér ve vzdělávání, sociální inkluze do vzdělávání, jazykového vzdělávání dospělých a jiné. S dobrými příklady z praxe se setkáte právě v této brožuře.

▶ **DOBROVOLNICKÉ PROJEKTY 50+:** Podpora dvoustranného partnerství a výměny dobrovolníků ve věku 50+ na dobu 3–8 týdnů v průběhu dvouletého projektového období. Dobrovolnické aktivity jsou stále

více uznávány za velmi cennou zkušenost v oblasti neformálního vzdělávání, zejména jsou pak ceněny jako způsob nabídky nových vzdělávacích příležitostí. V programu Grundtvig jsou dobrovolnické aktivity zacíleny na osoby 50+, čímž si program klade za cíl podporu procesu aktivního stárnutí a zdůraznění přínosu seniorů pro společnost, tj. být užitečným, a to nejen ve své zemi! Zároveň tato aktivita podporuje spolupráci zapojených organizací, které vysílají a přijímají dobrovolníky.

▶ **ORGANIZACE WORKSHOPU PRO ŠIROKOU DOSPĚLOU VEŘEJNOST:** Podpora organizace neformální 5–10denní vzdělávací dílny pro širokou evropskou dospělou veřejnost, a to na jakémkoliv téma atraktivní pro dospělé 18+.

▶ **ORGANIZACE VZDĚLÁVACÍHO KURZU:** Podpora propagace vzdělávacího kurzu (semináře) pro pracovníky ve vzdělávání dospělých on-line databází kurzů Comenius-Grundtvig: <http://ec.europa.eu/education/trainingdatabase/>

3) Grundtvig – příležitost pro širokou dospělou veřejnost:

▶ **VZDĚLÁVACÍ WORKSHOP V ZAHRANIČÍ:** Podpora účasti na neformální vzdělávací dílně v některém ze států zapojených do Programu celoživotního učení. Workshopy probíhají na rozličná témata obohacující širokou dospělou veřejnost – jako pro příklad zdravý životní styl, lidová řemesla, fotografie, psychologie, kulinářské umění a mnohé další. Workshopy jsou vzdělávací příležitostí pro všechny dospělé jedince ve věku 18+.

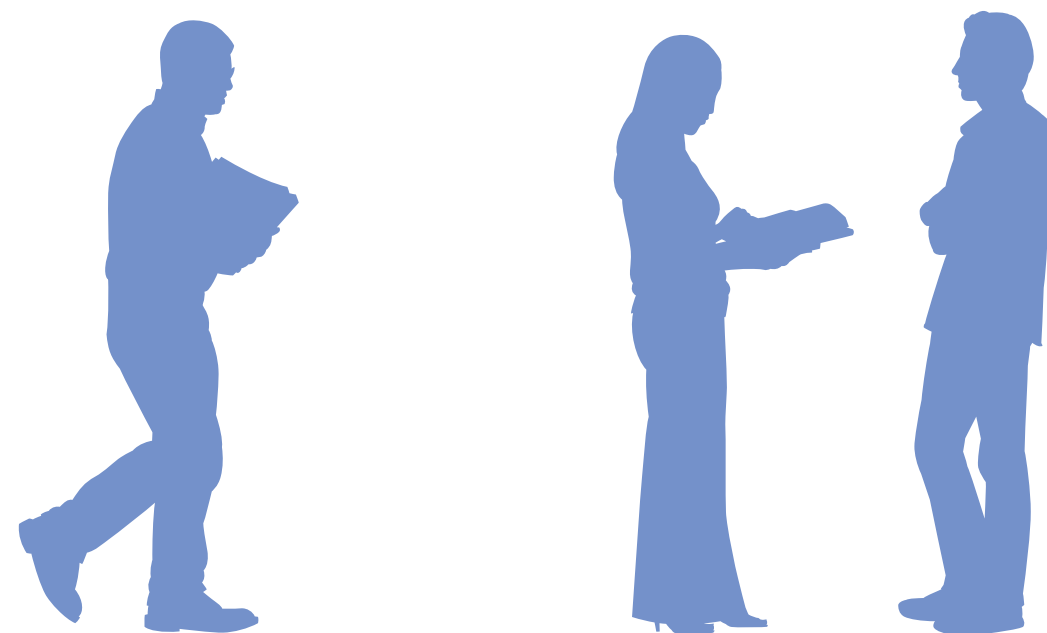
▶ **DOBROVOLNICKÝ POBYT V ZAHRANIČÍ PRO OSOBY 50+:** Podpora 3–8týdenního

dobrovolnického pobytu v některé ze zemí zapojených do Programu celoživotního učení. Jedinečná příležitost pro získání zahraniční zkušenosti s neziskovou činností, aktivnímu přispění k rozvoji komunity, ale také k prohloubení jazykové kompetence a zdokonalení osobních schopností a obohacení druhých. Tato aktivita podporuje aktivní stárnutí a je jedinečnou příležitostí pro zdůraznění přínosu seniorů pro společnost. Buďte aktivní nejen ve Vaší zemi!

Program Grundtvig nabízí kromě výše uvedených aktivit, které spravuje NAEP (tzv. decentralizované aktivity), také aktivity centralizované, které jsou plně v kompetenci Výkonné agentury Evropské komise v Bruselu:

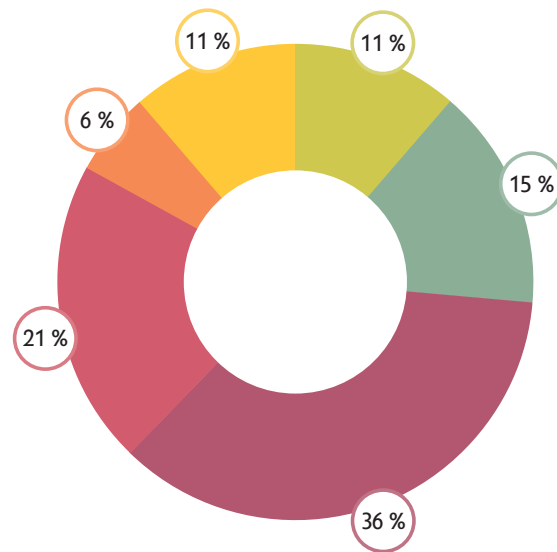
▶ **Multilaterální projekty,** jejichž cílem je dosažení konkrétních a inovačních výsledků a produktů s nespornou evropskou hodnotou v rámci spolupráce minimálně 3 organizací z 3 různých států.

▶ **Tematické sítě,** jejichž cílem je posílení vazby mezi různými účastníky podílejícími se na vzdělávání dospělých a rozšiřování informací o možnostech celoživotního učení mezi širokou veřejností, a to prostřednictvím spolupráce nejméně 10 organizací z 10 různých států.

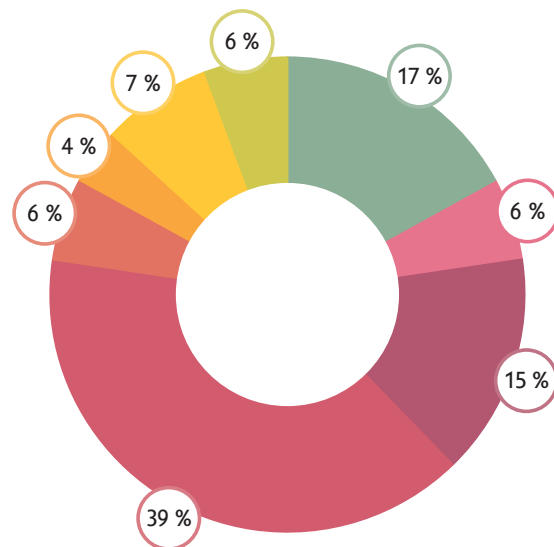
Organizace zapojené do projektů partnerství Grundtvig

- ▶ Kulturní organizace | 11 %
- ▶ Místní spolky, sdružení | 15 %
- ▶ Nevládní organizace | 36 %
- ▶ Poskytovatelé vzdělávání dospělých | 21 %
- ▶ Státní organizace | 6 %
- ▶ Vysoké školy, univerzity | 11 %

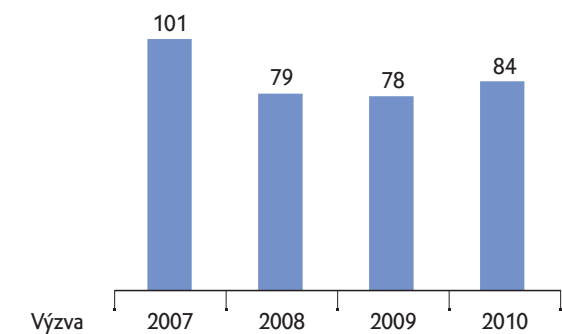
Zastoupení krajů v projektech partnerství Grundtvig

- ▶ Jihovýchodní | 17 %
- ▶ Jihozápadní | 6 %
- ▶ Moravskoslezský | 15 %
- ▶ Hlavní město Praha | 39 %
- ▶ Severovýchodní | 6 %
- ▶ Severozápadní | 4 %
- ▶ Středočeský | 7 %
- ▶ Středomoravský | 6 %

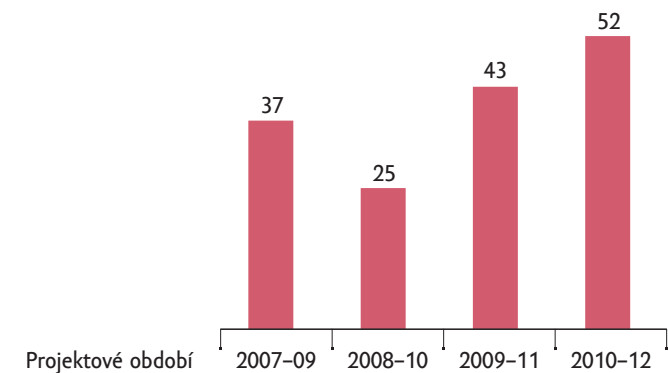
Přijaté žádosti o projekt partnerství Grundtvig

Přijaté žádosti	Počet
Výzva 2007	101
Výzva 2008	79
Výzva 2009	78
Výzva 2010	84
Celkový součet	342

Podpořené projekty partnerství Grundtvig

Financované projekty	Počet
Projektové období 2007–2009	37
Projektové období 2008–2010	25
Projektové období 2009–2011	43
Projektové období 2010–2012	52
Celkový součet	157

Pečeť kvality 2010 – oceněné projekty

Dne 8. září 2010 se v pražském hotelu President konala Konference k 10. výročí evropského programu Grundtvig. Při této slavnostní příležitosti bylo předáno ocenění Pečeť kvality Grundtvig nej kvalitnějším projektům, které pod záštitou tohoto programu proběhly v období let 2001–2009.

Oceněné organizace a projekty:

1. Centrum vizualizace a interaktivity ve vzdělávání, s. r. o.,
Senior's Education and Training ... 22
2. Partnerský spolek Litvínov, o. p. s., **Chance-Kenntnis-Verantwortlichkeit ... 26**
3. Síť mateřských center, **The Grassroots Women's International Academy
a Peer Learning Strategy Applied to the Mother Centers Movement ... 29**
4. OMEP, Český výbor světové organizace pro předškolní výchovu,
Parent-Teacher Partnership's Transition to School ... 34

1. Centrum vizualizace a interaktivity ve vzdělávání, s. r. o. Senior's Education and Training

Centrum vizualizace a interaktivity vzdělávání, s. r. o. (dále jen CVIV Ostrava), se zabývá tvorbou, realizací a koordinací vzdělávacích projektů podporovaných z prostředků Evropských sociálních fondů s využitím prvků AV tvorby, tvorbou multimediálních vzdělávacích produktů pro seniory a osoby se speciálními potřebami a multimediálním programováním. CVIV Ostrava prokázalo svoji kompetenci s řešením obdobných projektů mj. úspěšným řešením projektu EQUAL „Celoživotní vzdělávání neslyšících“ v období 2005–2008, když jím koordinovaný projekt patřil k nejúspěšnějším v České republice (z 9 validovaných produktů všech 9 produktů získalo Osvědčení Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky o kvalitě produktu – blíže viz <http://proplnyzivot.osu.cz>).

CVIV Ostrava bylo v posledních 8 letech koordinátorem a partnerem pilotních vzdělávacích projektů Evropské unie financovaných z programu Leonardo da Vinci, Grundtvig, International Visegrad Fund, Transnational Projects-Pilot projects on actions to mainstream disability policies orientovaných převážně na problematiku vzdělávání osob se zdravotním postižením, seniorů aj. (blíže viz www.free-art.cz). Ve všech těchto projektech CVIV Ostrava prokázalo kompetenci k řešení interaktivních vzdělávacích postupů a produktů s vysokým stupněm využití informačních a komunikačních technologií. Kompetence CVIV Ostrava je potvrzena mj. také zařazením vybraných validovaných produktů jím řešeného projektu EQUAL do evropské databáze dobrých zkušeností EQUAL EU, zveřejněním výsledků projektu v Newsletter EU EQUAL č. 4 z února 2007 a řadou dalších uznání jak v regionálním, tak v národním měřítku.

O projektu Senior's Education and Training (dále jen SET)

Projekt SET s českou verzí názvu projektu „Výměna znalostí o vzdělávání seniorů v České republice, Rakousku, Španělsku a Švédsku“ byl zaměřen na výměnu zkušeností s celoživotním vzděláváním seniorů ve 4 členských zemích Evropské unie.

Hlavním cílem projektu bylo zprostředkovat výměnu informací mezi partnery o aktivitách a činnostech, které pozitivně ovlivňují „umění stárnout“, jehož cílem je dosáhnout na maximální kvalitu života v období 3. věku. Jak vyplývá z výsledků projektu SET, jedním ze způsobů, jak dosáhnout vyšší kvality života seniorů, je vzdělávání ve 3. věku.

Výzkum ukázal, že v zemích Evropské unie jsou používány různé přístupy ke vzdělávání a učení účastníků 3. věku: od kurzů základní gramotnosti, přes klasickou výuku univerzitního typu v U3V¹ a formu studijních kroužků (study circle) až po specializované kurzy počítačové gramotnosti a dalších oblastí informačních a komunikačních technologií, přičemž jako velice vhodnou formu pro vzdělávání seniorů lze na základě projektu doporučit studijní kroužky v podobě výuky ve virtuální třídě (study circle – Švédsko).

Cíle projektu partnerství bylo dosaženo vytvořením a cílenou distribucí finálního produktu, který obsahuje srovnávací analýzy o vzdělávání seniorů v zemích projektu, příklady dobré praxe o kurzech pro seniory a 4 filmové dokumenty, které ukazují

¹ U3V – Univerzita 3. věku: často uváděno také pod mezinárodní zkratkou „U3A“ – The University of the Third Age

formy i obsah vzdělávání seniorů typické pro každou ze 4 zemí zapojených do projektu.

Partnerství projektu bylo tvořeno těmito organizacemi:

- ▶ Koordinátor projektu: Centrum vizualizace a interaktivity vzdělávání, s. r. o., Ostrava, Česká republika
- ▶ Partneři projektu: Ostravská univerzita v Ostravě, Česká republika; Gefas Steiermark, Graz, Rakousko; Centro de Investigación para el Desarrollo, Cartagena, Španělsko; Föreningen Urkraft, Švédsko.

Průběh a dopad partnerství byl monitorován a průběžně hodnocen na každém pracovním setkání (Ostrava, Česká republika (2x); Cartagena, Španělsko; Blankaholm, Švédsko; Graz, Rakousko). Důsledkem monitorování a hodnocení bylo splnění všech plánovaných cílů projektu, a to i přes potíže vyplývající z toho, že švédský partner nezískal pro renewal finanční podporu. Realizace projektu SET probíhala v období 2006–2008.

Co by mohlo být pro českého čtenáře zajímavé, je skutečnost, že míra sofistikovaného vzdělávání seniorů je nejvyšší na severu (Švédsko) a naopak nejnižší na jihu Evropy (Španělsko), kde si senioři doplňují základní gramotnost (psaní, čtení), což je způsobeno odlišným historickým a ekonomickým vývojem. Určitě i vzhledem k demografickému vývoji v Evropské unii je potřebné i nadále zvyšovat především počítačovou gramotnost seniorů.

Výsledkem projektu byl multimediální CD-ROM „Senior's Education and Training“ s tímto obsahem:

- ▶ Úvod;
- ▶ Srovnávací analýza vzdělávání seniorů v zemích projektu;
- ▶ Závěry a doporučení srovnávací analýzy vzdělávání seniorů v zemích zapojených do projektu;

- ▶ Multimediální příručka příkladů kurzů pro seniory;
- ▶ Dokumentární filmy se zkušenostmi v oblasti vzdělávání seniorů v zemích zapojených do projektu.

Závěry z analýzy vzdělávání seniorů v České republice, Rakousku, Španělsku a Švédsku:

Česká republika

- ▶ V ČR jsou hlavním nositelem vzdělávání seniorů Univerzity třetího věku.
- ▶ Další krátkodobé kurzy vzdělávání seniorů nabízejí střední školy, soukromé vysoké školy, charitní a seniorské organizace.
- ▶ Tyto aktivity mají lokální charakter a neexistuje o nich centralizovaná a aktualizovaná databáze.
- ▶ Významným rysem seniorského vzdělávání je, že 90 % účastníků tvoří ženy: vysvětlení nabízí vyšší průměrný věk žen, ale toto vysvětlení není považováno za dostatečné.

Rakousko

- ▶ V Rakousku neexistují U3V, obyčejné univerzity jsou přístupné osobám každého věku, ale v roce 2005 na nich studovalo pouze 1 % osob starších 60 let.
- ▶ Hlavní poskytovatelé seniorského vzdělávání jsou Folk-High-Schools (lidové střední školy), církevní, sociální a charitní organizace.
- ▶ Hlavní zájem mezi seniory je o kurz paměťových dovedností a dále o témata kultura, zdravotní péče, medicína, zdraví, bezpečnost, umění, hudba, řemesla, životní prostředí, historie, osobní rozvoj, vzhled, základní dovednosti, divadlo, psychologie, sociologie, sport a relaxace.
- ▶ Menší zájem je o kurzy počítačové gramotnosti a o jazykové kurzy.
- ▶ Kurzy organizované církevními institucemi nejsou preferované ze strany seniorů.
- ▶ Vysoký podíl žen mezi účastníky seniorského vzdělávání.

Španělsko

- ▶ Hlavním nositelem vzdělávání seniorů je Španělská národní asociace univerzitních programů pro seniory, jejímž prostřednictvím 51 univerzit poskytuje speciální vzdělávání této skupině občanů (z tohoto počtu tvoří 41 veřejných univerzit).
- ▶ Toto vzdělávání je doplňováno lokálními kurzy charitních, sociálních a seniorských organizací podporovaných místními samosprávami.
- ▶ Základní témata: společenské vědy, literatura, cizí jazyky, historie, umění, informační a komunikační technologie, péče o zdraví a kvalitu života, politika, životní prostředí, psychologie, biologie apod.
- ▶ Specifické pro Španělsko: kurzy pro dokončení základního vzdělání (získání gramotnosti).
- ▶ Přibližně 70 % účastníků seniorského vzdělávání tvoří ženy.
- ▶ Seniori dávají přednost vzdělávání nabízenému univerzitami a kluby seniorů.

Švédsko

- ▶ Hlavním nositelem vzdělávání seniorů jsou studijní asociace a lidové školy (Folk-High-Schools). Švédsko nezná institut Univerzit třetího věku.
- ▶ Vzdělávání je financováno pomocí grantů vlád regionálních a místních úřadů v celkové výši 150 500 000 EUR pro studijní asociace a 143 800 000 EUR pro lidové střední školy.
- ▶ Základní formou vzdělávání jsou studijní kruhy (Study Circle), ve kterých může kdokoliv zorganizovat jakýkoliv typ kurzu, o který se zajímá, s podmínkou minimálně 3 účastníků a existence studijního plánu.
- ▶ Nejoblíbenější předměty jsou: umění, řemesla, hudba, kultura, informační a komunikační technologie a zdraví/fitness.
- ▶ Studijní asociace jsou v každém městě, resp. komunitě, díky čemuž jsou blízko účastníkům.
- ▶ Kurzy pro seniory nejsou univerzitní a neumožňují přístup k vyššímu vzdělávání.
- ▶ Oblíbeným zdrojem vzdělávání ve Švédsku je celostátní vysílací organizace pro vzdělávání –

- ◀ Koordinátor projektu Ing. Tomáš Sokolovský, CSc., s kolegyní Ing. Zdeňkou Telnarovou, Ph.D., po přijetí ocenění Pečeť kvality Grundtvig 2010
- ◀ Fotografie z projektového setkání

UR. Tato organizace zahrnuje televizi i rozhlas a poskytuje interaktivní vzdělávací prostředí prostřednictvím webových stránek.

- ▶ Nabídka kurzů odráží změny ve švédské společnosti (noví seniori jsou vzdělanější a kurzy místo získávání základních dovedností jsou postupně zaměřeny na uchování aktivity seniorů, tvořivě činnosti a další koníčky).
- ▶ Poměr mužů a žen mezi účastníky je více vyrovnaný než v ostatních zemích projektu.

Projekt SET byl v prosinci roku 2008 oceněn rakouskou Národní agenturou v rámci Programu celoživotního učení mezi 3 nejlepšími projekty v Rakousku.

Projekt SET byl dále zařazen v roce 2009 mezi 20 nejlepších projektů programu Grundtvig v rámci Evropské unie.

Naposledy tento projekt získal ocenění Pečeť kvality, a to v rámci programu Grundtvig v září 2010 českou Národní agenturou pro evropské vzdělávací programy (NAEP).

Na projekt SET navázal pod záštitou Programu celoživotního učení, formou multilaterálního projektu Grundtvig, projekt SETIP (Senior's Education and Training Internet Platform). Cílem tohoto projektu bylo přispět ke zvýšení počítačové gramotnosti seniorů v partnerských zemích (Česká republika, Slovinsko, Portugalsko, Španělsko) prostřednictvím proškolení 93 seniorů jak v základní počítačové gramotnosti, tak v nástavbové části studia přes internet, která následně umožňuje seniorům zúčastnit se výuky ve virtuální třídě, a tímto způsobem se aktivně zapojit do vzdělávacího procesu, což se také díky vzdělávacímu modelu a atraktivitě prostředí na internetu podařilo. Příkladem aktivního přístupu k propojení témat U3V s internetovou platformou do virtuální U3V je pilotní běh projektu SETIP na adrese <http://setip.osu.cz>, uživatelské

jméno: setip, heslo: setipsetip. Součástí projektu jsou i dokumentární filmy o jeho realizaci v jednotlivých zemích, které lze zhlédnout na adrese <http://setip.osu.cz/course/view.php?id=12>. Trailer (film o filmu) si lze prohlédnout na adrese: www.free-art.cz/setip/setip_trailer.php. Počet přihlášení se na platformu SETIP za období 4/2009–5/2010 činí 8 953. Počet aktivit, které uskutečnili jen čeští seniori (pro příklad v rámci kurzu „Největší Čech“) za období 4/2009–5/2010, se pohybuje okolo 61 000, přičemž počet aktivit všech účastníků projektu dosáhl více než 300 000.

Vzdělávání seniorů by mělo přednostně využívat všech forem neformálního i informálního vzdělávání (resp. dalšího vzdělávání), pro které je typické neformální setkávání seniorů v jim příjemném prostředí, kde si především podle svého zájmu mohou prohlubovat jak znalosti, tak především prakticky využitelné dovednosti a vše, co je zajímavé o světě, který je obklopuje a kterému tak hodně chtějí porozumět.

Kontakty:

Ing. Tomáš Sokolovský, CSc.

koordinátor projektu

Centrum vizualizace a interaktivity vzdělávání, s. r. o.

Bohumínská 788/61

710 00 Ostrava – Slezská Ostrava

Tel.: +420 596 244 502, 596 244 273

e-mail: sokolovsky@free-art.cz

www.free-art.cz

www.filmmedia.net/set

2. Partnerský spolek Litvínov, o. p. s. Chance-Kenntnis-Verantwortlichkeit

V roce 2000 byla městem Litvínov založena obecně prospěšná společnost pod názvem Partnerský spolek Litvínov, která se zaměřuje na příhraniční spolupráci a zejména na kontakty s německým partnerským městem Olbernhau. Občané Litvínova navštěvují kulturní a společenské akce v Olbernhau a naopak olbernhauští nesmějí chybět na litvínovských slavnostech nebo hokejových zápasech. Partnerský spolek byl u zrodu spolupráce Gymnázia T. G. M. a Gymnázia v Olbernhau, jež zahrnuje výměnu studentů, společné semináře, sportovní akce a mnohé další aktivity.

O projektu Šance – znalosti – zodpovědnost

Tato 3 slova, zdánlivě spolu nepříliš související, spojují již po čtvrtý rok skupinu aktivních žen a mužů všech věkových skupin, profesí a zájmů ze 3 sousedních zemí: Ještě na počátku roku 2006 jsme se všichni neznali. Partnerský spolek Litvínov spolupracoval se Spolkem pro podporu zaměstnanosti v partnerském městě Olbernhau, které leží jen co by kamenem dohodil přes hřeben krušných hor do Saska. A ti se zase znali již dlouho s ženami z centra volného času Kulturfabrik v Neukirchenu u saského Chemnitz, které zorganizovaly již nejednu dobrou akci se zajímavým partnerem v polské Bobowé nedaleko Krakova. Tak se stalo, že jsme se všichni vzájemně pozvali ke spolupráci a zareagovali na výzvu pustit se do vzdělávání dospělých s podporou evropského programu Grundtvig.

Nejprve jsme zvažovali, v čem jsme si podobní, čím se naopak odlišujeme a v čem si můžeme být navzájem užiteční. Našli jsme mnoho společného v regionální historii, zejména středověké, kdy ve všech uvedených oblastech kvetlo a později upadalo hornictví – v Krušných horách – ať na české nebo na saské straně – to bylo rudné dolování a stříbrná horečka, v polském vojvodství Novi Sac zase sůl. Ve všech regionech dřive nebo později suroviny došly a lidé si museli hledat nové zdroje obživy, pokud chtěli setrvat ve svých domovech. A tak přicházela ke slovu nejrůznější řemesla, jež se postupně stala hlavní činností celých rodin.

Život šel dál, a historie se opakovala. Poslední léta bouřlivého rozvoje přinesla do našich zemí s uvolněním a demokracií také trh a nezaměstnanost. A člověku nezbývá než hledat, být aktivní, učit se, poznávat, najít nové šance, umět jich využít a za svá rozhodnutí nést svou odpovědnost.

A odtud název našeho projektu. Hlavní jeho osou bylo tradiční řemeslo, zejména paličkování, řezbářství, pletení košíků a další, nejen jako zábava pro volný čas, ale jako alternativa v nedostatku práce. Vycházeli jsme z dávných tradic, které v saských oblastech a v Polsku bylo třeba jen oprášit a umožnit k nim přístup širšímu okruhu zájemců. V české části Krušných hor, poznamenané odchodem tradičního obyvatelstva ze Sudet během 2. světové války a po ní a následným osídlením různorodým obyvatelstvem, došlo k naprostému vykořenění tradic a vztahu obyvatel k domovskému kraji.

Využili jsme těchto společenských mezer a začali jsme je společně zaplňovat. Za cíl jsme si vytyčili nabídnout našim občanům možnost poznat historii a tradice své i sousedních zemí, setkávat se s jinými lidmi z jiných zemí a skrze jejich poznávání nacházet i vlastní kvality a umět jich využít. Naučit se akceptovat odlišnosti těch druhých, stát se tolerantnějšími k ostatním, být náročnější k sobě samému a umět nést odpovědnost za svá rozhodnutí.

- ▲ Koordinátorka projektu PhDr. Marie Svačinová s oceněním Pečeť kvality Grundtvig 2010
- ▼ Fotografie z projektového setkání

Po 3 roky jsme organizovali semináře a exkurze s historickými tématy, jezdili na výlety po svém vlastním okolí i k partnerům, pořádali řemeslné kurzy, společně tvůrčí dílny a workshopy s výměnou zkušeností. Zapojili jsme zájemce o vzdělávání bez rozdílu pohlaví, vzdělání, věku či zájmů. Zejména ženy se zabývaly paličkováním. Beze zbytku všechny se s tímto krásným starým řemeslem v našem projektu setkaly poprvé a všechny u něho vytrvaly dosud. Dnes se zúčastňují již samy výstav a různých setkání, mnohé z nich dosáhly takové zručnosti, že ji mohou směle využít k vylepšení své ekonomické situace.

Muži zase našli zalíbení v práci se dřevem, naučili se umění intarzovat, řezbovat, opracová-

vat dřevo pomocí složitých strojů. A pletět košíky z pedigu se učí všichni.

Třeba zdůraznit, že nešlo o samoučelné „učení“ o něčem dávno zapomenutém. Vše, čemu se naši účastníci naučili, sami dnes zdokonalují, a co je důležité, zpracovávají k užítku v dnešním moderním životě. Nejde o konzervaci minulosti, ale o inovativní využití tradičních vzorů. Abychom minulost propojili se současností, zařadili jsme do programu i práci s počítačem, s internetem, učili jsme se fotografovat, filmovat a zpracovávat obrazový materiál.

Velmi důležitý je sociální aspekt projektu, resp. jeho účinku a výsledků. Na počátku mezi nás

přišli účastníci možná ze zvědavosti nebo jen z nedostatku jiné činnosti. A už v průběhu prvního roku přicházeli s díky za možnost nejen se něčemu novému naučit, ale zapojit se do společnosti, najít nové záliby, novou náplň pro volný čas, ba dokonce někteří se vyjádřili bez jakéhokoliv patosu, že s námi „našli nový smysl života“.

Abychom ukázali veřejnosti, jak důležité a užitečné, ale i zajímavé může být učení v každém věku, pořádali jsme výstavy výrobků při různých spolkových příležitostech.

Vyústěním druhého roku projektu Grundtvig bylo 1. krušnohorské paličkářské sympóziu, které se konalo v právě otevřených prostorách nového školicího střediska na hřebenech Krušných hor. Jeho součástí byly odborné přednášky o historii řemesel v českém i saském Krušnohoří, o současných trendech řemeslných technik u nás, v Německu a Polsku. Sympóziu doprovodila výstava výrobků všech 4 partnerů zúčastněných v projektu, spojená i s předváděním technik a výměnou zkušeností. Ohlas sympózia, které bylo svého druhu prvním počinem ve střední části českého Krušnohoří, podnítil přípravu druhého ročníku v roce 2009. Vedle odborných přednášek o historii náhradních povolání v Krušných horách, moderních krajkářských technikách v Evropě a zkušenostech polských krajkářů proběhla tentokrát i módní přehlídka výrobků účastnic projektu na téma „paličkovaná krajka jako doplněk oděvu pro hlavu a účes“. Obdivuhodně zdařilé ozdoby účesů, klobouků a další doplňky předvedly studentky Střední odborné školy, oboru kadeřnice. Na výstavě výrobků bylo možné obdivovat výtvořky účastníků i účastnic projektu všech oborů, které byly náplní projektu, a to z Polska, Německa, České republiky a přivítali jsme také účastníci až ze Švýcarska. Přípravy a realizace sympózia se zúčastnili naši další partneři, jako např. oblastní Muzeum v Mostě, Centrum rozvoje turismu v Mostě a další.

Úspěch všechny povzbudil, a tak se účastníci projektu již sami zasloužili o konání 3. ročníku 2010. Konalo se, i když náš projekt Grundtvig mezitím skončil. A zapojili se do něho oblastní muzea z regionu i partneři z renomovaných míst v Sasku. Informace o něm se spontánně objevila i v zahraničním tisku. Hned po skončení 3. ročníku bylo zřejmé, že 4. se bude konat určitě a že tato kulturně vzdělávací akce má šanci stát se tradicí ve středním Krušnohoří.

Na závěr je třeba říci, že projekt přinesl mnohem více, než jsme očekávali. Nejen že se v něm naši občané vzdělávali, získali nové vědomosti a dovednosti, nabyli určité sebejistoty, ale také se stmelili v tým, který umí komunikovat, dokáže společně něco naprogramovat a realizovat, co ostatním „přihlížejším“ přinese potěšení, poučení a možná i motivaci k tomu, aby se přidali. Všichni, kdo se zabývali organizací projektu, se naučili mnohem z umění mezilidské komunikace, řízení, vedení a společnému řešení problémů.

Projekt v programu Grundtvig nám umožnil nastartovat řadu aktivit a kooperací, které bychom bez této podpory jen stěží mohli realizovat.

Kontakty:

PhDr. Marie Svačinová
Partnerský spolek Litvínov, o. p. s.
Náměstí Míru 575
436 01 Litvínov

Tel.: +420 476 700 408, 777 140 000
e-mail: partnersky.spolek@seznam.cz
www.partnerskyspolek.cz

3. Síť mateřských center, o. s.

The Grassroots Women's International Academy (GWIA) a Peer Learning Strategy Applied to the Mother Centers Movement

Mateřská centra začala vznikat počátkem osmdesátých let v tehdejší Západní Německu z potřeby odbourat společenskou izolaci rodin, zejména matek s malými dětmi. Po sametové revoluci se podařilo importovat myšlenku mateřských center z Německa do České republiky. Nabídka mateřských center (dále MC) se u nás překvapivě setkala s obrovskou poptávkou. V současné době občanské sdružení Síť mateřských center sdružuje přes 330 MC v různých koutech naší země a dosud vznikají nové iniciativy zájemkyň o jejich založení.

Koncept mateřských center spočívá na jednoduchých principech sousedské výpomoci, vzájemného učení, dávání a přijímání. Společenství v centrech jsou otevřená všem sociálním skupinám a slouží jako primární prevence patologických jevů ve společnosti i v rodině a prevenci sociálního vyloučení. Dnes MC podporují mezigenerační soužití, zaměřila se i na integraci cizinců a spokojení rodiče se podílejí na zlepšování životních podmínek komunity. Psycholožka Petra Tenglerová výstižně označila mateřská centra jako „ostrůvky pozitivní deviace“.

Od samého počátku jsme spolupracovali s německými centry a v roce 2000 jsme společně založili mezinárodní síť MC MINE (The Mother Centre International Network for Empowerment). Přibližně o 7 let později než v České republice začala vznikat centra také na Slovensku. Potvrdilo se, že „know-how“ MC je přenosné do dalších zemí, a to i s odlišnými ekonomickými podmínkami a s odlišnou kulturní tradicí i politickou minulostí. A tak se postupně zrodila myšlenka cíleně šířit „know-how“ mateřských center do dalších zemí Evropy.

O projektu Mezinárodní akademie „grassroots“ žen

Základní cíl projektu GWIA (The Grassroots Women's International Academy) spočíval v šíření myšlenky mateřských center jako prostoru

každodenního neformálního učení. Počítali jsme s tím, že za tímto účelem vypracujeme učební materiály. Chtěli jsme, aby mateřská centra získala ve společnosti i mezi odborníky kredit prostoru pro celoživotní vzdělávání stejně jako vzdělávací formát GWIA, tedy vzájemné vzdělávání žen na mezinárodní úrovni prostřednictvím akademií. Poslední důležité cíle, které jsme si kladli, bylo formulování právoplatného a respektovaného hlasu „grassroots“ žen na evropské úrovni.

Původně podaly společnou projektovou žádost národní síť mateřských center nebo jednotlivá centra z 10 zemí: z Bulharska, České republiky, Holandska, Itálie, Německa, Polska, Rakouska, Slovenska, Španělska a Turecka. Italky a Slovenky však nezískaly grant od svých Národních agentur. Dohodli jsme se tedy, že se přesto budou moci účastnit společných setkání. Nakonec se k nám přidaly ještě kolegyně z Belgie.

Veškeré aktivity projektu GWIA probíhaly od 1. října 2007 do 31. července 2009.

Na přípravách podání projektu se podíleli jednotliví účastníci společně, měli jsme však velkou oporu v holandské kolegyni Mariece van Geldermalsen-Jaeckel, která přípravné práce koordinovala a dopracovala finální podobu projektové žádosti. Mezinárodní spolupráce se prolínala i všemi aktivitami projektu, třikrát jsme se sešli všichni a mezitím se v rámci dílčích aktivit odehrávala

- ◀ Fotografie z projektového setkání
- ▶ Koordinátorka projektu Rut Kolínská s oceněním Pečeť kvality Grundtvig 2010
- ▶ Fotografie z projektového setkání

pracovní setkávání představitelů ze 2 či 3 zúčastněných zemí.

Na Mariece ležela také tíha příprav 3 velkých společných setkání. Jednalo se o „startovací“ setkání v Amsterdamu, konferenci „v poločase“ v Barceloně a závěrečnou konferenci ve Vídni. Všichni, kdo jsme koordinovali projekt na národní úrovni, jsme ocenili důkladné zajištění logistiky, včetně toho, že jsme dostávali jasná zadání k jednotlivým úkolům, které jsme měli připravit na společná setkání.

Marieka nám rovněž připravovala podklady ke zprávám a včas nás upozorňovala na blížící se termíny. Díky tomu jsme se mohli plně soustředit na přípravu a realizaci jednotlivých „místních“ mobilit projektu. Naplňování „místních“ mobilit bylo plně v kompetenci těch, kdo v dané zemi projekt podal. V Síti mateřských center to byl můj úkol, protože zodpovídám za vizi a „know-how“ i za zahraniční spolupráci.

Naše nejdůležitější a nejnáročnější část projektu spočívala v přenosu myšlenky MC do Polska, tedy v pětidenní studijní cestě polských žen k nám od 7. do 11. dubna 2008 a následném koučinku v Polsku 5.–8. února 2009. Mateřská centra našla v České republice své významné místo v občanské společnosti díky skvělým matkám, které se myšlenky ujaly. „Know-how“ převzaté z Německa jsme upravili do českých podmínek. Vzhledem k tomu, že máme bohaté zkušenosti s provozováním MC i s prosazováním prorodinné politiky na místní i celorepublikové úrovni, těšili jsme se na možnost zasadit semínko MC v Polsku.

Rozhodli jsme se připravit program tak, abychom mohli předat co nejvíce našich zkušeností a také předvést pestrou škálu činností mateřských center. Naše nabídka natolik zaujala Španělky, že se oproti původnímu plánu k Polkám

ještě přidaly. Tím nám přípravy zkomplikovaly – sledovaly totiž jiné zájmy, z pozice zástupkyň Katalánské provinční rady se především chtěly seznámit s tím, jak spolupracujeme s Magistrátem hlavního města Prahy a s řešením problematiky rovných příležitostí. Nakonec se nám podařilo skloubit program tak, abychom vyhověli oběma skupinám.

Nejprve jsme se s krajskou koordinátorkou Sítě MC v Libereckém kraji Petrou Houškovou pokusili Polkám představit širokou škálu podmínek, které ovlivňují provozování mateřských center. Navštívili jsme Jablíčko v Jablonci nad Nisou, které díky pochopení radnice sídlí v příjemných prostorách Spolkového domu. V Mateřídoušce jsme oslavili 5. narozeniny centra v nových prostorách a zdejší spolupráce s Dětským domovem ve Frýdlantě v Čechách zaujala všechny přítomné. V Rodince v Jilemnici jsme sdíleli starosti s hledáním nových prostor a na závěr jsme mohli obdivovat množství zajímavých aktivit, které vycházejí z poměrně malých prostor v Turnovské Náručí. Tam jsme se také zúčastnili semináře pro zájemkyně o založení MC „Jak začít“. Díky tomu, že do každého MC přišli i představitelé obcí, mohli jsme prakticky ukázat, jak důležitá je spolupráce MC s obcemi.

Po 2 dnech jsme se přemístili do Prahy, kde se k nám připojily Španělky. Během celodenního semináře jsme se pokusili předat oběma delegacím to nejdůležitější z našeho „know-how“. Po návštěvě Komunitního centra Kampa v Praze na Kampě se cesty Polek a Španělek rozdělily. Polky ještě před odjezdem zavítaly do česko-polského centra Krecik v Praze. Na Španělky už čekaly zástupkyně odboru sociální péče a zdravotnictví Magistrátu hlavního města Prahy. Odtud vedla naše cesta do Jílového do MC Permoniček a na zdejší radnici. Na závěr měly Španělky příležitost pobýt i v historicky prvním mateřském centru v České republice – v Praze Na Poříčí v budově YMCA.

Říká se, že dobrá vůle dokáže zázraky, a mateřská centra jsou toho dobrým příkladem. Monika Petruřchová, která měla na starosti přípravu logistiky studijní cesty, přistupovala k přání našich hostů s příslovečnou českou pohostinností, tím se však značně rozšířila její agenda.

Pro ulehčení spolupráce byla předem stanovena jako projektový jazyk angličtina, přesto přišel požadavek na zajištění tlumočení do polštiny i španělštiny. Obojí se nakonec podařilo zajistit. Poté chtěly Polky i překlad našeho „know-how“ do polštiny, aby problematice lépe porozuměly, nakonec i to jim bylo splněno.

Nejtvrdší oříšek se však dostavil bez varování. Od počátku jsme s Polkami projednávali, že přijedou autem, protože cesta pro 4 osoby v jednom autě vyjde levněji než veřejná doprava. Monika tedy zajistila ubytování a ostatní potřebné doplňky pro 4 ženy. K našemu zděšení přivezl naše polské kolegyně řidič, o kterém nepadla po celou dobu ani zmínka. Nezbylo nám nic jiného, než se s tím s úsměvem operativně vypořádat.

Zásluhu na úspěšnosti studijní cesty měla všechna hostitelská mateřská centra. České matky přijaly příležitost předat své zkušenosti jako vysoké ocenění, kterého se jim často nedostává, navíc zvýšily kredit své práce také před představiteli obcí, kteří se setkání též účastnili. Vedle témat spojených s legislativními úpravami, které podmiňují vznik a fungování mateřských center, a také sociálním zabezpečením rodin, přišly při vzájemných rozhovorech na řadu i otázky života rodin v Polsku, ve Španělsku a u nás. Společné stolování samozřejmě vyvolalo například i docela praktickou výměnu receptů.

Obě delegace byly fascinovány životem v našich centrech, přesto odjížděly s tím, že si nedovedou představit, že by v jejich domácích podmínkách něco podobného mohlo vzniknout. O to více byla

napjatá skupinka našich žen, které jely o rok později do Poznaně na koučink. S potěšením zjistily, že v Polsku vzniklo kolem deseti iniciativ zakládajících mateřská centra. Během koučinku došlo také k velmi cennému rozhodnutí založit národní síť a vzájemně spolupracovat. V tu chvíli mohla naše delegace prožít dobrý pocit splněné mise.

Originalita projektu GWIA spočívá především v originální podstatě mateřských center, což vystihuje motto Síť mateřských center „Ruka, která hýbe kolébkou, hýbe celým světem“. Totiž, že mateřství se může stát hnacím motorem občanské společnosti. Proto se veškerých aktivit projektu účastnily i děti všech věkových kategorií, včetně miminek.

Krom toho mateřství vnášelo do projektu nepředvídatelné situace, například neplánované těhotenství či náhlé nemoci dětí. Pracovní tým matek s dětmi musí vždy počítat s alternativní náhradou. Bohužel tak není nastaven tržní systém, a tak snaha ušetřit a zakoupit s předstihem levné letenky se pak obrátila paradoxně proti nám.

Navzdory všem komplikacím se nám podařilo naplnit všechny základní cíle projektu: šíření, reflektování a dokumentaci neformálního učení, které každodenně probíhá v mateřských centrech. Síť MC dokázala navíc rozšířit myšlenku mateřských center, a to konkrétně do Polska a Španělska, přeložit „know-how“ zakládání MC do polštiny a angličtiny, zvýšit povědomí o MC jako prostoru každodenního neformálního učení a také iniciovat formulování společných zájmů rodiny na evropské úrovni.

Společné aktivity mateřských center v rámci mezinárodní sítě MINE pokračují dál i po ukončení projektu. Především usilují o uznání mateřských center jako „rodičovských univerzit“ a vnímání rodičů jako „expertů každodenního života“, usilujících o vytvoření

přátelských podmínek rodině v jednotlivých zemích Evropy.

Osobně považují za nejcenější přínos projektu osobní setkávání a sdílení zkušeností žen z různých koutů Evropy. Vědomí, že můžeme předávat naše zkušenosti ženám v jiných zemích a naopak čerpat od nich inspiraci, posiluje náš pocit sounáležitosti na tomto kontinentu.

Sociolog Ivo Možný napsal o českých mateřských centrech: „Moc mne těší, že u nás ještě najdeme někoho normálního. Práce mateřských center patří k naději našeho národa.“ V rámci hodnocení projektu GWIA a spolupráce v mezinárodní síti mateřských center MINE si jeho výrok troufám rozšířit na celou Evropu.

Práce na projektu posílila také naši spolupráci uvnitř Síť MC, dokázali jsme překonat nečekané nástrahy a pocítili jsme důležitou sounáležitost při ocenění naší činnosti nejen doma, ale i z jiných evropských zemí. Všem, kdo přiložili ruku ke společnému dílu, patří vřelé poděkování.

Kontakty:

Rut Kolínská
Síť mateřských center, o. s.

Široká 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 826 585

e-mail: rut.kolinska@materska-centra.cz

www.materska-centra.cz

4. OMEP, Český výbor světové organizace pro předškolní výchovu Parent-Teacher Partnership's Transition to School

Světová organizace pro předškolní výchovu – OMEP je mezinárodní, nevládní organizace, která byla založena v roce 1948 v Praze. Je přidruženou organizací UNESCO. Jejím hlavním cílem je pracovat v zájmu dětí od narození do 8 let, pomáhat vytvářet pro všechny tyto děti optimální podmínky zajišťující dobrý život, rozvoj a štěstí v rodinách, institucích a v komunitách. V rámci tohoto obecného cíle a při respektování základních principů této organizace si Český výbor OMEP (dále jen ČV OMEP) vytváří vlastní program a organizuje aktivity, které podporují práva dětí, podporují péči o ně a jejich výchovu a vzdělávání. V posledních letech se věnuje zejména oblasti péče o nejmenší děti – od narození do 3 let, oblasti metodické podpory implementace Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a oblasti snadného přechodu dětí předškolního věku do povinného vzdělávání. V těchto oblastech organizuje semináře, přednášky, dílny, kurzy apod. pro zainteresovanou, zejména pedagogickou veřejnost.

Český výbor se snaží pracovat regionálně, to znamená, že má v České republice několik aktivních center. Kromě Prahy je to Brno, Znojmo, Olomouc, Ostrava a další. Činnost v těchto regionech je vcelku pestrá a vedle přednášek a dalších vzdělávacích aktivit se soustřeďuje také na další poznávací činnosti.

Český výbor OMEP má pravidelné kontakty se svou zastřešující organizací, a to zejména na evropské úrovni. V dubnu roku 2005 ČV OMEP zorganizoval v Brně výroční Evropské regionální setkání, jehož se zúčastnilo 33 zástupců z 16 členských evropských zemí. Součástí setkání byla mezinárodní odborná konference s názvem „Péče o nejmenší děti od narození do 3 let – výzva pro rodinu i komunitu“. Oblast snadného přechodu dětí předškolního věku do školy jako instituce povinného vzdělávání byla znovu pojmenována jako oblast, které je třeba věnovat zvýšenou pozornost, a to zejména v souvislosti s narůstajícími počty rodičů, kteří žádají odklad povinné školní docházky. To vše v rámci obecného požadavku vyrovňování vzdělávacích

a životních příležitostí pro všechny, bez ohledu na sociální či jiná znevýhodnění rodin, z nichž děti pocházejí.

O projektu Partnerství rodičů a učitelů pro přechod dětí do školy

Cílem projektu bylo podělit se vzájemně s partnerskými organizacemi o zkušenosti při včleňování rodičů do programů usnadňujících přechod dětí do škol a vytvořit školicí program, který by rodičům a učitelům pomohl usnadnit vstup dětí do základní školy (dále ZŠ), a tím vytvořit všem stejné podmínky – tedy ten nejlepší start do života.

Projekt byl realizován v zúčastněných zemích – Polsku, České republice, Řecku, Severním Irsku a Slovensku – ve dvou fázích.

První fáze spočívala v hloubkovém rozboru potřeb, založeném na dosavadních zkušenostech dětí, rodičů a učitelů se vstupem do ZŠ. Byla stanovena základní struktura pro společný školicí program. Každá účastnická země

- ▲ Koordinátorka projektu Jarmila Kotrbová s kolegyní PaedDr. Jaroslavou Břízovou po přijetí ocenění Pečeť kvality Grundtvig 2010
- ▲ Fotografie z projektových setkání

zpracovala lokální verzi školicího programu, který byl přizpůsobený potřebám žáků a návrh na výchovné a vzdělávací materiály, brožurky pro rodiče, učitele a děti.

Ve druhé fázi byl pilotní školicí program realizován v každé účastnické zemi. 315 účastníků se zúčastnilo 12 školení vedených 10 školiteli. Poté byly vyhodnoceny pilotní programy, které byly přizpůsobeny podle zkušeností školitele a zpětné vazby účastníků. Jednotlivé země byly seznámeny se závěry

tohoto projektu prostřednictvím konferencí, setkání, brožur, internetových stránek a dalšího školení.

Projekt „Partnerství rodičů a učitelů pro přechod dětí do škol“ byl financován z prostředků Evropské unie prostřednictvím programu Grundtvig a vznikl za podpory následujících 5 organizací:

- ▶ Comenius Foundation for Child Development – Nadace pro rozvoj dítěte (Polsko – koordinátor projektu): www.frd.org.pl

- ▶ **Český výbor Světové organizace pro předškolní výchovu – OMEP (Česká republika):** www.omep.cz
- ▶ **The Society for the Development and Creative Occupation of Children EADAP – Společnost pro rozvoj a tvůrčí činnost dětí (Řecko)** www.eadap.gr/en/index.php
- ▶ **Early Years: The Organisation for Young Children – Organizace pro děti předškolního věku (Severní Irsko):** www.early-years.org
- ▶ **Unia Materskich Centier UMC – Unie mateřských center (Slovensko):** www.materskecentra.sk

Zástupci těchto organizací byli učitelé, školní poradci, rodiče, psychologové, školitelé a odborníci. Projekt probíhal ve všech jmenovaných organizacích v období od srpna 2006 do července 2008.

Na pilotním programu v České republice pracovali zástupci mateřských, základních a vysokých škol, české školní inspekce, rodiče a děti. Probíhal formou dotazníků, rozhovorů a besed, kde nosným tématem bylo partnerství rodičů a učitelů pro přechod dětí do škol. Členové přípravné skupiny vypracovali základní otázky, nad kterými se scházeli s ostatními vybranými účastníky a snažili se na ně společně nalézt odpovědi. Například na otázku „Jaké jsou problémy spojené s přechodem dětí mateřských škol (dále MŠ) do základních škol?“ bylo zjištěno, že pro děti je největším problémem, když se najednou ocitají v cizí budově samy – rodiče většinou nemohou do třídy. Dítě, které se dobře adaptuje v MŠ, nemívá zpravidla adaptační problémy v ZŠ. Naučilo se žít ve skupině vrstevníků, odloučené od matky. V MŠ je převážně uplatňován individuální přístup, volnost v režimu, který je přizpůsobován potřebám dítěte. V řadě ZŠ stále přetrvávají zastaralé metody vyučování (frontální práce) a stereotypy. Méně času je věnováno individuální práci. Odklady školní

docházky se častěji týkají dětí ze sociálně znevýhodněných a málo podnětných rodin, dětí s lehkou mozkovou dysfunkcí nebo u dětí s přehnaně citlivou výchovou. Také často si tím rodiče cíleně oddalují očekávané těžkosti a povinnosti, které mají spojené se vstupem do školy. Účastníci projektu se zabývali i otázkami typu „Co se u nás pro snadný přechod dětí z MŠ do ZŠ dělá? Co z toho vyplývá?“

V průběhu realizace projektu, tj. od srpna 2006 do července 2008, se uskutečnila 4 mezinárodní setkání za přítomnosti zástupců zúčastněných zemí. Koordinátorem tohoto projektu bylo Polsko, proto se také první setkání konalo v říjnu 2006 ve Varšavě. Druhou hostitelskou zemí bylo v březnu 2007 Severní Irsko. Další setkání se uskutečnilo na Slovensku, kde se v lednu 2008 jednalo v Bratislavě, a závěrečné setkání pak proběhlo v červnu 2008 na řeckém ostrově Aegina.

Na setkáních se často diskutovalo až do večerních hodin, ale byl čas i na odpočinek. Měli jsme tak pro příklad možnost prohlédnout si večerní Varšavu v krásné podzimní náladě, v Severním Irsku zase podlehnout radostnému veselí při oslavách jejich patrona svatého Patrika, v Bratislavě nám slovenský tým připravil vedle prohlídky hlavního města i příjemné posezení ve sklípku. Řecký ostrov Aegina nás přivítal krásným, letním počasím. A i když zde probíhaly perné, závěrečné diskuze, zbyl čas na projíždku po ostrově a prohlídku antických památek. Česká skupina pracovala na úkolech průběžně mezi jednotlivými setkáními a postupně připravovala potřebné materiály, které se staly součástí souhrnné zprávy za všechny zúčastněné země a zároveň podkladem pro vznik metodické brožury.

Poslední setkání v Řecku bylo věnováno zjištěným závěrům jednotlivých zemí. Bylo zde konstatováno, že vstup do ZŠ je jedním z nej důležitějších období v životě dítěte. V tomto

období si dítě totiž vytvoří postoj k učení, výzvám, spolužákům, učitelům a škole samotné.

Děti ze všech účastnických zemí vyzdvihly potřebu podpory ze strany kamarádů, spolužáků, rodičů a učitelů. Škola je pro děti prvním seriózním setkáním a zařazením se do světa dospělých a ve většině případů vyvolává u dětí pozitivní reakce. Obvykle se děti na nové prostředí školy velmi těší. Často začnou používat slovník rodičů, obzvláště při zdůrazňování důležitosti dobrého chování a studijních výsledků.

Rodiče z účastnických zemí uvedli, že povídání s dětmi o vstupu a docházce do ZŠ bylo velmi ovlivněno jejich vlastními zkušenostmi z této doby. Někteří rodiče očekávali, že hlavním cílem školy bude zejména předat dětem znalosti. Z tohoto důvodu se zaměřili spíše na vzdělávací schopnosti svých dětí raději než na jejich pocity při vstupu do ZŠ. V některých případech se stres rodičů ze vstupu jejich dětí do školy přenesl na celou rodinu. Děti i rodiče vyjádřili při této příležitosti potřebu vzájemné podpory a komunikace.

Ze studií vyplývá, že úspěšný vstup do školy vyústí obvykle v dobré studijní výsledky dětí a zvýšenou motivaci k učení. Odborníci považují podporu rodičů v tomto období za nezbytnou. Přesto však v mnoha zemích je zatím ještě nedostatečná. Spolupráce učitelů a rodičů se často omezuje jen na situace, kdy má dítě problémy s chováním nebo trpí poruchami učení. Zjistilo se, že mnoho rodičů nemá kontrolu nad kvalitou vzdělávacích programů a má jen omezené znalosti nebo dovednosti, aby mohli navázat efektivní spolupráci se školou nebo pomoci vytvořit aktivity napomáhající vývoji dítěte.

Závěrem projektu byla přes různé odlišnosti – vyplývající ze vzdělávacího systému (např. věk pro zahájení povinné školní docházky) nebo kultury daných zemí – nalezena shoda

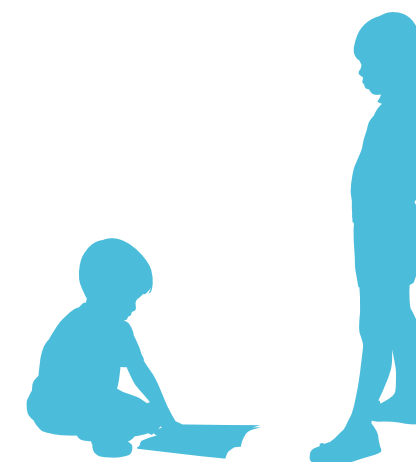
mezi zúčastněnými organizacemi a byly vymezeny společné zásady a postupy usnadňující přechod dětí do školy. Mezi ně mimo jiné patří:

- ▶ **nezbytnost koordinovat spolupráci s rodiči, učiteli a dalšími odborníky**
- ▶ **významnou roli v tomto procesu podpora ze strany ředitele základní školy**
- ▶ **přestup dětí z mateřské do základní školy dlouhodobým procesem – z toho plynoucí potřeba zahrnutí této oblasti do školních plánů**
- ▶ **komunikace jako základ spolupráce při přechodu dětí z MŠ do ZŠ**

Kontakty:

Jarmila Kotrbová
OMEP, Rokycanská 14
181 00 Praha 8

Tel.: 420 233 553 134, 602 315 316
e-mail: j.kotrbova@volny.cz
www.omep.cz

Užitečné odkazy

- ▶ **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**
<http://www.msmt.cz>
- ▶ **Dům zahraničních služeb**
<http://www.dzs.cz>
- ▶ **Národní agentura pro evropské vzdělávací programy**
<http://www.naep.cz>
- ▶ **Výkonná agentura Evropské komise**
<http://eacea.ec.europa.eu>
- ▶ **Portál Evropské unie**
<http://europa.eu>
- ▶ **Generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu**
http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture
- ▶ **Lifelong Learning Programme – Guide for Applicants (Program celoživotního učení – Příručka pro žadatele)**
http://ec.europa.eu/education/programmes/lip/index_en.html
- ▶ **Databáze pro vyhledávání partnerů pro projekt**
<http://partbase.eupro.se>; <http://siu.no/socpart>
- ▶ **Databáze vzdělávacích akcí**
<http://ec.europa.eu/education/trainingdatabase>
- ▶ **Informační portál příležitostí ve vzdělávání v 30 zemích Evropy**
<http://europa.eu.int/ploteus/portal/>
- ▶ **Vaše Evropa**
<http://ec.europa.eu/youreurope>
- ▶ **Europass – evropský soubor dokladů o vzdělání držitele, jeho kompetencích a pracovních zkušenostech**
<http://www.europass.cz/>

Kontakty

- ▶ **Dům zahraničních služeb**
Národní agentura pro evropské vzdělávací programy
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
- ▶ **www.naep.cz**
grundtvig@naep.cz

Grundtvig – Pečeť kvality 2010

Editace a jazyková korektura: Mgr. Petra E. Krňanská, Mgr. Lucie Šafarčíková, PaedDr. Olga Vlachová

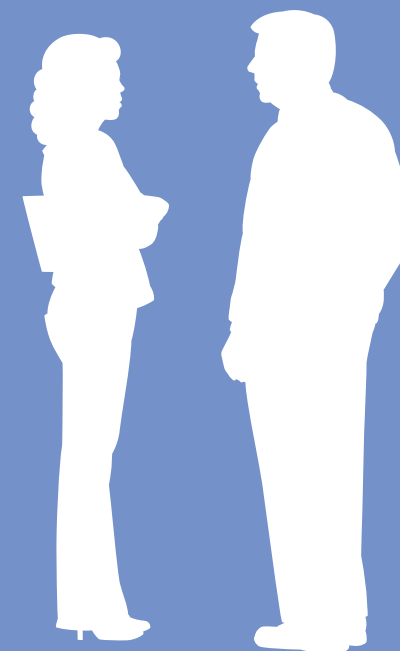
Grafický design: Hedvika Člupná

Vydává: Dům zahraničních služeb / Národní agentura pro evropské vzdělávací programy, 2011.

Tato publikace byla vytvořena za finanční podpory Evropské unie. Za její obsah odpovídá vydavatel. Publikace nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejím obsahem.

ISBN: 978-80-87335-19-2

Grundtvig Pečeť kvality 2010

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

DZS

Dům zahraničních služeb

NAEP

Národní agentura pro evropské
vzdělávací programy

GŘ pro vzdělávání a kulturu

Program celoživotního učení

